

กรรมการสุขภาพแห่งชาติสัญจรร้อยเอ็ด จุดประกาย สานพลังรัฐ-ชุมชน-เอกชน ร่วมสร้างสังคมสุขภาวะ

เมื่อวันที่ 28-29 เมษายน 2559 คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติได้เดินทางร่วมกันใน เวทีสัญจรเพื่อศึกษาดูงานการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม ในพื้นที่ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งได้แสดงศักยภาพของพื้นที่ที่มีการทำงานแบบเครือข่ายที่เข้มแข็งท่ามกลางปัญหาสุขภาพะที่เพิ่มขึ้น โดยบูรณาการ 3 เครื่องมือตาม พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 อันได้แก่ สมัชชาสุขภาพจังหวัด ธรรมนูญสุขภาพพื้นที่ และการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ซึ่งเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในจังหวัด

คณะกรรมการฯ ได้เริ่มการเรียนรู้รูปธรรมการทำงานจาก สมัชชาสุขภาพจังหวัดร้อยเอ็ด ที่จัดกระบวนการสมัชชาสุขภาพติดต่อกันมาตั้งแต่ปี 2556-2558 มีมติสมัชชาสุขภาพรวม 12 ประเด็นซึ่งมีการขับเคลื่อนการนำมติไปปฏิบัติ โดยเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์จังหวัด เช่น การแก้ไขปัญหามะเร็งท่อน้ำดี/มะเร็งตับ ไข้เลือดออก หรืออุบัติเหตุ

ขณะที่การเรียนรู้ ธรรมนูญสุขภาพประชาชนคนตำบลหนองหิน อำเภอเมืองสรวง ทำให้เห็นถึงการใช้อนุสัญญาสุขภาพพื้นที่แก้ปัญหาในระดับชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วมทุกคนเป็นเจ้าของปัญหา จนร่วมกันออกแบบถึงภาพฝันที่ชุมชนต้องการ ปัจจุบัน ชุมชนสามารถลดปัญหาการทะเลาะวิวาทกันในงานมหรสพในหมู่บ้านได้ เพราะใครก่อเหตุก็ไม่เพียงต้องเสียค่าปรับ แต่ยังมีมาตรการทางสังคมที่ครอบครัวต้องร่วมรับผิดชอบพฤติกรรมลูกหลานด้วย

ส่วนการประเมินผลกระทบกระทบด้านสุขภาพ เป็นการดำเนินงานในกรณี โรงไฟฟ้าชีวมวล ตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง ซึ่งมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การกลั่นกรองว่าควรทำการประเมินผลกระทบทางสุขภาพหรือไม่ มีการกำหนดขอบเขตการประเมินผลกระทบ การทบทวนร่างรายงานฯ การผลักดันเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจและติดตามประเมินผล

ภายหลังการเรียนรู้รูปธรรมในพื้นที่ คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนสรุปบทเรียน เพื่อนำสิ่งที่ได้รับไปถ่ายทอด ขยายผลเป็นแนวทาง กระบวนการพัฒนาการทำงานตาม พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 ต่อไป

นายเทพา พันธุ์เพ็ง กรรมการสุขภาพแห่งชาติ ผู้แทนองค์กรภาคเอกชนฯ เขต 10 พื้นที่อีสาน กล่าวว่า แนวทางการสานพลังโดยภาคีเครือข่ายต้องอาศัยการเรียนรู้จากการทำงาน ไม่มีใครใช้อำนาจสั่งการใครได้ นับเป็นแนวทางที่ถูกต้องในการสร้างความร่วมมือ

และบูรณาการการทำงานจากทุกฝ่าย

จำเอกวิมล เจริญธรรม กรมการสุขภาพแห่งชาติ ผู้แทนองค์การภาคเอกชน 8 พื้นที่อีสานอีกคนหนึ่งมองว่า

“เราไม่สามารถสร้างสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติในทุกจังหวัดได้ แต่ทำอย่างไรให้หน่วยเลขานุการกิจของสมัชชาสุขภาพจังหวัดมีความเข้มแข็งในการประสานงาน มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเครื่องมือแต่ละชนิด และสามารถมองประเด็นในเชิงยุทธศาสตร์ของพื้นที่และประสานการทำงานกับทุกภาคส่วนได้”

นายเอ็นนู ซื่อสุวรรณ กรมการสุขภาพแห่งชาติจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มการพัฒนาสังคมและชุมชนท้องถิ่น เน้นว่า การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์แก้ปัญหาสุขภาพจำเป็นต้องอาศัย พลังจาก ภาคเอกชน เข้ามาร่วมด้วย ถือเป็นภารกิจขับเคลื่อนโดยระบบตลาด นอกเหนือไปจากแนวทาง สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา ที่ใช้อยู่ในขณะนี้ เนื่องจากในทุกประเทศ ภาคเอกชนมีอำนาจครอบงำรัฐบาลอยู่ข้างหลัง ขณะที่ประเทศไทย มี ‘นโยบายประชารัฐ’ ก็คือการดึงนายทุนมาร่วมช่วยเหลือภาคประชาชน

ขณะเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ต้องปรับรูปแบบการทำงานใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ทั้งของรัฐบาลและรัฐธรรมนูญ เช่น ขณะที่รัฐบาลมีนโยบายขับเคลื่อนเรื่องโรงไฟฟ้าหรือโรงกำจัดขยะ และใช้มาตรา 44 ยกเว้นการทำประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ได้ รวมถึงแนวทางของรัฐบาลชุดนี้ใช้การสั่งการโดยรัฐเป็นสำคัญ

“ดังนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัด จะมีอำนาจสั่งการในทุกเรื่อง ตำแหน่งนี้จึงมีความสำคัญ เราต้องชักชวนให้ผู้ว่าฯ เข้ามาร่วมในกระบวนการ ร่วมรับรู้ข้อมูล ช่วยกันประสานเชื่อมโยงให้ผู้ว่าฯ เห็นประโยชน์ของการทำงานแบบมีส่วนร่วมว่า ถ้าผู้ว่าฯ ลงมารับรู้และแก้ปัญหาด้วยตัวเองแต่ต้นแล้ว จะไม่มีมือบอนในพื้นที่ ไม่มีเรื่องส่งไปที่ศูนย์ดำรงธรรม หรือ ป.ป.ช. ด้วย”

นอกจากนี้ นายเอ็นนู ยังเสนอให้ สช. เร่งสานพลังภาคเอกชน เช่น หอการค้า ซึ่งเป็นเสาหลักของภาคธุรกิจ เข้ามาร่วมทำงาน เพื่อให้บริษัทต่างๆ หันมาเข้าใจและใส่ใจชุมชนมากยิ่งขึ้น สร้างความตระหนัก เลิกใช้วิธีการเดิมๆ คือเวลาจะก่อสร้างโรงงานก็บอกชาวบ้านแต่ข้อดี แต่สุดท้ายปฏิบัติจริงมีผลกระทบทางสุขภาพตามมา นำไปสู่ความขัดแย้ง การประท้วง และโครงการก็มีปัญหาการค้างคาง เงินที่ถูกล่ามทุนก็ต้องเสียดอกเบี้ย ดังนั้น ภาคเอกชนรับรู้ ว่า พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 มีเครื่องมือ มีกระบวนการที่ทำให้ทุกฝ่ายได้ร่วมพูดคุย ให้ความเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาทั้งปัจจุบันและอนาคตเพื่อให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ แต่ทั้งนี้ เอกชนก็ต้องเข้าใจด้วยว่าถ้าโรอาจะลดลง เพื่อนำเงินมาแก้ไข ในจุดที่เป็นปัญหา

นพ.อำพล จินดาวัฒนะ เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ กล่าวว่า ขณะนี้ สช. อยู่ระหว่างวางแผนขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การทำงานในช่วง 5 ปีข้างหน้า และมี คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติชุดใหม่เข้ามาทำหน้าที่ในจังหวัดนี้พอดี การลงพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดในครั้งนี้ จะช่วยทำให้เห็นโลกของความจริงกับความคิดในเชิงยุทธศาสตร์มาผสานกันอย่างลงตัว

“พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 สนับสนุนให้มีการสานพลังทุกภาคส่วน โดย ภายใต้เครื่องมือนี้ เราเชื่อว่าต้อง สานพลังในแนวนอน และพัฒนา การอภิบาลโดยเครือข่าย หรือโดยหุ้นส่วนที่ได้ชักชวนเข้ามาทำงานร่วมกัน เช่น สมัชชาสุขภาพจังหวัดร้อยเอ็ด ธรรมนูญสุขภาพตำบลหนองหิน เป็นต้น รวมทั้งต้องสร้าง นักสื่อสารนโยบายสาธารณะ อย่างต่อเนื่อง และทำให้ หน่วยเลขานุการกิจ มีความเข้มแข็ง ในการประชุมคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติครั้งหน้า ในวันที่ 19 พฤษภาคมนี้ ที่ประชุมคงได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความเห็น จากการลงพื้นที่ร้อยเอ็ด เพื่อกำหนดแนวทางและแผนขับเคลื่อนงานกันต่อไป”

